

FORSLAG TIL MATKASTELOV

Et utdrag fra en utredning laget av
Advokatfirmaet Schjødt AS på oppdrag fra
Framtiden i våre hender

Les hele rapporten på
framtiden.no/aktuelle-rapporter

04.04.2022

SCHJØDT

9.2 Matkastelov

§ 1 Formål

Lovens formål er å:

1. fremme gjennomføring av FNs bærekraftsmål punkt 12.3,
2. fremme bedre utnyttelse av ressurser og råstoff gjennom forebygging og reduksjon av matsvinn i hele verdikjeden, og
3. bidra til å redusere de miljømessige konsekvensene knyttet til matsvinn i Norge.

§ 2 Virkeområde

Loven gjelder forebygging og reduksjon av matsvinn i hele verdikjeden.

Med matsvinn menes alle nyttbare deler av mat som er høstet, fangstet eller produsert for mennesker, men som enten kastes eller tas ut av matkjeden til andre formål enn menneskeføde etter at dyr og planter er fangstet eller høstet.

Loven gjelder matsvinn som skriver seg fra mat som er tiltenkt omsetning eller som er omsatt i det norske markedet med tanke på menneskelig konsum.

§ 3 Reduksjonsmål for matsvinn

Målet skal være at matsvinnet reduseres med minst 50 prosent innen 2030 fra referanseåret 2015.

§ 4 Årlig redegjørelse for Stortinget

I budsjettproposisjonen for neste års statsbudsjett skal regjeringen redegjøre for hvordan Norge kan nå målet om å redusere matsvinnet med minst 50 prosent innen 2030.

Regjeringen skal, på et faglig grunnlag, hvert år overfor Stortinget på egnet vis redegjøre for nøkkeltall om matsvinn og utviklingen i reduksjon av matsvinn.

§ 5 Produsentansvarsordning for mat

Kongen skal i forskrift fastsette en produsentansvarsordning for mat.

§ 6 Tilsyn og administrative sanksjoner

Miljødirektoratet skal føre tilsyn med etterlevelsen av forskrifter som er gitt i medhold av loven.

Miljødirektoratet kan ilegge et foretak overtredelsesgebyr dersom foretaket eller noen som har handlet på foretakets vegne overtrer bestemmelser gitt i medhold av loven. Dette gjelder selv om ansvaret for overtredelsen ikke kan rettes mot noen enkeltperson.

Ved avgjørelsen av om foretaket skal ilegges overtredelsesgebyr og ved utmålingen av gebyret kan det særlig legges vekt på:

- (a) overtredelsesgebyrets preventive virkning,
- (b) overtredelsens grovhet,
- (c) om foretaket ved internkontroll, retningslinjer, instruksjon, opplæring eller andre tiltak kunne ha forebygget overtredelsen,
- (d) om overtredelsen er begått for å fremme foretakets interesser,
- (e) om foretaket har hatt eller kunne oppnådd noen fordel ved overtredelsen,
- (f) foretakets økonomiske evne,
- (g) om det foreligger gjentakelse,
- (h) hvilke tiltak som er iverksatt for å forebygge eller avbøte virkningene av overtredelsen og
- (i) om overtredelsen innebærer fare for eller har ført til alvorlig eller uopprettelig miljøskade.

Dersom den ansvarlige for overtredelsesgebyret er et foretak som inngår i et konsern, hefter foretakets morselskap og morselskapet i det konsern selskapet er en del av, subsidiært for beløpet.

Overtredelsesgebyret forfaller til betaling 2 måneder fra vedtak er fattet. Endelig vedtak om overtredelsesgebyr er tvangsgrunnlag for utlegg. Dersom foretaket går til søksmål mot staten for å prøve vedtaket, suspenderes tvangskraften. Retten kan prøve alle sider av saken. Retten kan avsi dom for realitet i saken, dersom den finner det hensiktsmessig og forsvarlig.

Adgangen til å ilegge overtredelsesgebyr foreldes 2 år etter at overtredelsen er opphørt. Fristen avbrytes ved at Miljødirektoratet gir forhåndsvarsel eller fatter vedtak om overtredelsesgebyr.

Departementet skal i forskrift fastsette et øvre tak for overtredelsesgebyr ilagt etter denne bestemmelsen. Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om utmålingen av overtredelsesgebyr

§ 7 Ikrafttredelse

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

9.3 Forskrift om produsentansvar for matsvinn

§ 1 Formål

Formålet med forskriften er å:

1. fremme gjennomføring av FNs bærekraftsmål punkt 12.3,
2. fremme bedre utnyttelse av ressurser og råstoff gjennom en produsentansvarsordning for mat,
3. bidra til å redusere de miljømessige konsekvensene av matsvinn i Norge.

§ 2 Virkeområde

Forskriften har regler om en produsentansvarsordning for mat. En slik produsentansvarsordning er et sett med tiltak som skal sikre at de norske aktørene i verdikjeden for mat, inkludert norske matimportører, bærer det finansielle ansvaret for håndteringen av overskuddsmat.

Forskriften gjelder overskuddsmat som skriver seg fra mat som er tiltenkt omsetning eller som er omsatt i det norske markedet med tanke på menneskelig konsum.

§ 3 Definisjoner

I denne forskriften menes med:

- (a) mat: enhver substans som i alminnelighet konsumeres av mennesker i Norge, og som tilfører kroppen næringsstoffer og opprettholde kroppen som biologisk organisme.
- (b) mataktør: aktører i verdikjeden for mat som nevnt i § 4.
- (c) matsvinn: alle nyttbare deler av mat som er høstet, fangstet eller produsert for mennesker, men som enten kastes eller tas ut av matkjeden til andre formål enn menneskeføde etter at dyr og planter er fangstet eller høstet.
- (d) matsvinnforebygging: tiltak som er truffet før maten blir matsvinn og som reduserer mengden matsvinn, skadelige virkninger av matsvinnet på miljøet og menneskers helse.
- (e) matsvinnsselskap: et selskap som påtar seg å oppfylle plikter etter denne forskriften for en eller flere mataktører, og som er godkjent etter § 13.
- (f) overskuddsmat: mat som ikke benyttes som opprinnelig tiltenkt, herunder som doneres til veldedige formål.

§ 4 Plikt til deltakelse og finansiering

Følgende aktører i verdikjeden for mat skal finansiere og medvirke til innsamling, koordinering og levering av overskuddsmat til aktører som kan gjøre nytte av slik mat gjennom avtale med et matsvinnselskap som er godkjent av Miljødirektoratet:

- (a) Norske matprodusenter som produserer minst [kvantum-terskel] til det norske markedet
- (b) Matindustri, grossister og importører som omsetter mat for minst [verdi-terskel] til det norske markedet
- (c) Dagligvarehandler og kiosker som omsetter mat for minst [terskel].
- (d) Hotell, restauranter, kantiner og andre matleverandører som omsetter mat for minst [verdi-terskel].

Finansieringskostnadene skal fordeles mellom mataktørene basert på prinsipper om at forurenseren skal betale og likhet mellom aktørene. Miljødirektoratet kan gi nærmere bestemmelser om hvordan kostnadene skal fordeles.

§ 5 Mataktørenes plikt til å forebygge matsvinn

Mataktørene skal arbeide for å forebygge matsvinn i alle ledd av verdikjeden, og iverksette tiltak som kan bidra til at mindre mat blir kastet. Innenfor rammen av konkurranseloven § 10 skal mataktørene i nødvendig grad koordinere innsatsen for å forebygge matsvinn gjennom informasjonsutveksling og felles tiltak.

Miljødirektoratet kan fastsette nærmere retningslinjer for arbeidet med matsvinnforebygging.

§ 6 Mataktørenes plikt til å rapportere arbeid med matsvinnforebygging

En mataktør skal alene eller i samarbeid med andre mataktører utarbeide en årlig rapport over arbeidet med matsvinnforebygging og resultatene av dette arbeidet. Rapporten skal også gi en oversikt over tiltak, kompetanse og informasjon, utviklingen i mengden matsvinn som oppstår i tonn og i prosentvis endring fra foregående år samt videre planer for matsvinnforebygging. Miljødirektoratet kan fastsette nærmere krav til rapporteringen.

§ 7 Mataktørenes plikt til å rapportere matsvinn og overskuddsmat som ikke har blitt håndtert av matsvinnselskap

Mataktørene skal årlig rapportere mengden matsvinn og overskuddsmat som har oppstått i egen virksomhet, og som ikke er tatt hånd om av et matsvinnselskap. De skal også rapportere hvordan matsvinnet og overskuddsmaten har blitt håndtert. Rapporteringen skal skje til Miljødirektoratet, med mindre Miljødirektoratet bestemmer at mataktørene skal rapportere til det matsvinnselskapet som de har avtale med.

§ 8 Matsvinnselskapenes plikt til å samle inn, motta og behandle matsvinn og overskuddsmat

Matsvinnselskapene har ansvar for å samle inn, motta og behandle matsvinn og overskuddsmat. Dette gjelder ikke for husholdningsavfall, som kommunen skal sørge for at blir innsamlet etter forurensningsloven § 30.

Overskuddsmat skal doneres til matsentraler eller andre veldedige formål, der dette er lovlig, praktisk mulig og det er ønske om å ta imot maten. I motsatt fall skal overskuddsmaten brukes til følgende formål i prioritert rekkefølge: menneskeføde, dyrefôr, biogass, kompostering eller forbrenning. Matsvinnselskapet har selv ansvar for koordinering og kontakt med matsentraler og andre som kan ta hånd om overskuddsmat. Salg eller donasjon av overskuddsmat til ikke-veldedige formål med tanke på menneskelig konsum, krever godkjenning fra Miljødirektoratet. Direktoratet kan sette vilkår i slike godkjenninger.

Matsvinnselskapet skal til enhver tid ha finansielle reserver for minimum seks måneders drift, som sikrer at selskapet kan oppfylle forpliktelsene i denne forskriften.

Miljødirektoratet kan pålegge matsvinnselskapene å samle inn overskuddsmat eller å koordinere slik innsamling, dersom det er nødvendig for å sikre kontinuerlig og landsdekkende innsamling.

§ 9 Matsvinnselskapenes informasjonsplikt overfor forbrukere og næringslivsaktører

Matsvinnselskapet skal sørge for tilstrekkelig informasjon til forbrukere og næringslivsaktører om forebygging av matsvinn. Matsvinnselskap skal samarbeide om å gjennomføre minst én landsdekkende informasjonskampanje rettet mot forbrukere og næringslivsaktører hvert år.

§ 10 Matsvinnselskapenes plikt til å likebehandle mataktørene

Alle mataktører skal ha lik rett til å inngå avtaler med et matsvinnselskap. Dersom matsvinnselskapet skal tilby mataktørene forskjellige avtalevilkår, krever det saklig grunn og godkjenning fra Miljødirektoratet.

§ 11 Matsvinnselskapenes rapporteringsplikt overfor Miljødirektoratet

Matsvinnselskapet skal rapportere årlig til Miljødirektoratet innen et gitt tidspunkt som Miljødirektoratet fastsetter. Rapporten skal minst omfatte:

- (a) den samlede mengden overskuddsmat som selskapet har mottatt fra tilsluttede mataktører, og
- (b) en oversikt over mye av innsamlet overskuddsmat som er brukt til donasjon, dyrefôr, biogass, kompostering, forbrenning og eventuelle andre formål.

Matsvinnselskapet skal gå gjennom og kvalitetssikre informasjonen før den sendes inn.

Nærmere krav til rapportering fremgår av Miljødirektoratets godkjenning av matsvinnsselskapet. Miljødirektoratet kan endre rapporteringsforpliktelsene, og kan utarbeide skjemaer som skal brukes til rapporteringen.

§ 12 Matsvinnsselskapenes plikt til å medvirke i finansieringen av matsentraler mv.

Hvert matsvinnsselskap skal betale en andel av sine inntekter fra mataktørene til Miljødirektoratet. Andelen fastsettes av Miljødirektoratet og kan endres med tre måneders varsel.

Matsentraler og andre veldedige aktører som ønsker å drive med utdeling av mat eller matsvinnforebyggende aktivitet i forbrukerleddet, kan søke om tildeling av midler som nevnt i første ledd.

§ 13 Krav om godkjenning av matsvinnsselskap

Et matsvinnsselskap skal være godkjent av Miljødirektoratet.

For å bli godkjent må matsvinnsselskapet sannsynliggjøre overfor Miljødirektoratet at det vil være i stand til å oppfylle kravene i §§ 8 til 12 i denne forskriften.

Miljødirektoratet kan tilbakekalle matsvinnsselskapets godkjenning dersom matsvinnsselskapet vesentlig misligholder sine plikter etter denne forskriften. Ved tilbakekall av godkjenning skal matsvinnsselskap behandle allerede mottatt overskuddsmat i samsvar med kravene i denne forskriften.

§ 13 Tilsyn og sanksjoner

Miljødirektoratet fører tilsyn med at bestemmelsene i forskriften og i vedtak truffet i medhold av forskriften overholdes, jf. matkasteloven § 6.

Miljødirektoratet kan ilegge et foretak overtredelsesgebyr dersom foretaket eller noen som har handlet på foretakets vegne overtrer bestemmelser i forskriften eller vedtak som er fattet i medhold av forskriften, jf. matkasteloven § 6.

§ 14 Gebyr

Matsvinnsselskapet skal ved søknad om godkjenning eller endring av godkjenning betale gebyr til statskassen for Miljødirektoratets saksbehandling.

Miljødirektoratet kan kreve gebyr ved gjennomføring av tilsyn etter forskriften.

Miljødirektoratet fastsetter gebyrsatsene etter første og annet ledd. Når særlige grunner foreligger, kan Miljødirektoratet redusere eller frafalle gebyr etter denne bestemmelsen.